

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 5 października 2023 r.

Pozycja 261

POSTANOWIENIE z dnia 9 listopada 2022 r. Sygn. akt Ts 95/21

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Wojciech Sych,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej R.S. o zbadanie zgodności:

- art. 76 § 2 w związku z art. 7 § 1 oraz art. 7 § 5 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2021 r. poz. 53) w zakresie, w jakim:
 - „ogranicza możliwość sądowej weryfikacji rozstrzygnięć wydanych przez organ postępowania wykonawczego, jakim jest Komisja Penitencjarna, których przedmiotem jest klasyfikacja skazanego, tylko do jednej przyczyny odwoławczej, tj. sprzeczności (niezgodności) z prawem, bez możliwości zaskarżenia takiej decyzji od strony proceduralnej, merytorycznej, poprawności przeprowadzonego postępowania, tj. w zakresie w jakim nie dopuszcza zaskarżenia takiej decyzji co do istoty i przedmiotu sprawy”, z art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 oraz w związku z art. 2 oraz art. 77 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
 - „uniemożliwia zaskarżenie rozstrzygnięcia sądu penitencjarnego i poddania go kontroli instancyjnej, ograniczając tym samym drogę do sądu”, z art. 78 w związku z art. 176 ust. 1 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 23 marca 2021 r. (data nadania) R.S. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika z urzędu, wystąpił z żądaniem przytoczonym w komparycji niniejszego postanowienia na tle następującego stanu faktycznego:

1. Decyzją z 10 czerwca 2020 r. Komisja Penitencjarna Aresztu Śledczego w S. (dalej: komisja), w związku z negatywną oceną postępów skarżącego w resocjalizacji, postanowiła skierować go do odbywania kary pozbawienia wolności w warunkach zakładu karnego typu zamkniętego w systemie programowanego oddziaływania.

Skarżący, w trybie art. 7 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2021 r. poz. 53; dalej: k.k.w.), złożył skargę na powyższą decyzję.

2. Sąd Okręgowy w K. VIII Wydział Penitencjarny i Nadzoru nad Wykonaniem Orzeczeń Karnych (dalej: Sąd Okręgowy) postanowieniem z 8 września 2020 r. (sygn. akt [...]), na podstawie art. 7 § 5 k.k.w. w związku z art. 76 § 2 k.k.w. *a contrario* oraz art. 624 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 30, ze zm.) w związku z art. 1 § 2 k.k.w., nie uwzględnił skargi skarżącego i utrzymał w mocy zaskarżoną decyzję.

3. W skardze konstytucyjnej skarżący, powołując m.in. art. 76 § 2, art. 7 § 1 oraz art. 7 § 5 k.k.w., stwierdził, że „[z] treści powyższych przepisów wynika jednoznacznie, iż jedynym zarzutem, jaki przysługuje Skarżącemu (...) jest zarzut niezgodności (sprzeczności) (...) decyzji z prawem. Kontroli sądowej zatem taka decyzja nie jest poddawana w przypadku wystąpienia jakiegokolwiek innej występującej niezgodności, tj. błędu w ustaleniach faktycznych, czy też niezgodności z zasadami słuszności lub zasadami współżycia społecznego. (...) Ponadto, zdaniem Skarżącego, wyjęcie spod pełnej II instancyjnej kontroli sądowej tego typu rozstrzygnięć, z uwagi na dokonane ustawowo ograniczenie przesłanek odwoławczych oraz brak możliwości zaskarżenia rozstrzygnięcia sądu penitencjarnego, doprowadziło do nieprawidłowego ukształtowania przez ustawodawcę postępowania kontrolnego, które w istotny sposób ingeruje oraz ogranicza Skarżącemu możliwość zweryfikowania decyzji kształtującej bezpośrednio jego prawa i obowiązki jako skazanego” (s. 3 skargi konstytucyjnej). Zdaniem skarżącego, „[m]ając na względzie fakt, iż obecnie zakres sądowej weryfikacji decyzji Komisji Penitencjarnej w przedmiocie klasyfikacji skazanego został znacząco ograniczony – z jednej strony wobec wprowadzenia postępowania jednoinstancyjnego, które zakwestionować można jedynie w drodze zainicjowania postępowania skargowego, zaś z drugiej strony poprzez ograniczenie przesłanek zaskarżenia – nie stanowi on odzwierciedlenia zasad przewidzianych w art. 45 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 w zw. z art. 2, art. 77 ust. 2 Konstytucji RP oraz w art. 78 Konstytucji RP zaś ich dalsze stosowanie narusza konstytucyjnie chronione prawa Skarżącego. Jeśli bowiem ustawodawca zrezygnował z II instancji postępowania rozstrzygającego o klasyfikacji skazanych to nie powinien był ustanawiać jakiegokolwiek ograniczenia co do zakresu zaskarżenia takiego rozstrzygnięcia” (s. 6-7 skargi konstytucyjnej).

Skarżący poinformował, że od postanowienia Sądu Okręgowego z 8 września 2020 r., wskazanego jako ostateczne orzeczenie w sprawie, nie został wniesiony nadzwyczajny środek zaskarżenia.

4. Prezes Trybunału Konstytucyjnego zarządzeniem z 5 maja 2021 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 19 maja 2021 r.) wezwał skarżącego do usunięcia, w przepisanim terminie, braków formalnych skargi konstytucyjnej przez: doręczenie jednego odpisu złożonej skargi konstytucyjnej wraz z załącznikami, trzech egzemplarzy skargi konstytucyjnej opatrzonej podpisem przez pełnomocnika skarżącego, odpisu lub poświadczonej za zgodność z oryginałem decyzji komisji z 10 czerwca 2020 r. wraz z czterema kopiami oraz udokumentowanie daty doręczenia skarżącemu postanowienia Sądu Okręgowego z 8 września 2020 r. (sygn. akt [...]) wraz z czterema kopiami (tj. poświadczonej za zgodność z oryginałem fotokopii elektronicznego pokwitowania odbioru) i złożenia wniosku do sądu rejonowego o ustanowienie pełnomocnika do złożenia skargi konstytucyjnej (tj. poświadczonego za zgodność z oryginałem złożonego wniosku, który wskazuje datę 23 września 2020 r. oraz koperty z datą nadania wniosku w zakładzie karnym, tj. 21 września 2020 r.).

Skarżący w piśmie procesowym z 26 maja 2021 r. (data nadania) ustosunkował się do tego zarządzenia.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Trybunał Konstytucyjny dokonuje oceny spełnienia przesłanek wynikających zarówno z art. 79 ust. 1 Konstytucji, jak i z przepisów u.o.t.p.TK, określających warunki jakie musi spełniać skarga konstytucyjna. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymogów.

2. Art. 79 ust. 1 Konstytucji stanowi, że każdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, ma prawo, na zasadach określonych w ustawie, wnieść skargę do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji. Doprecyzowanie tego przepisu Konstytucji następuje w art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK, który zobowiązuje skarżącego do określenia kwestionowanego przepisu ustawy lub innego aktu normatywnego, będącego podstawą ostatecznego orzeczenia wydanego w sprawie skarżącego, w stosunku do którego domaga się on stwierdzenia niezgodności z Konstytucją.

Z takiego unormowania instytucji skargi konstytucyjnej wynika dla skarżącego obowiązek wykazania, że na skutek zastosowania zakwestionowanego w skardze przepisu doszło do wydania ostatecznego rozstrzygnięcia, naruszającego jego konstytucyjne prawa lub wolności (zob. postanowienie TK z 1 grudnia 2020 r., sygn. Ts 8/20, OTK ZU B/2021, poz. 1). Wskazane w skardze konstytucyjnej ostateczne orzeczenie musi spełniać warunek wynikający z art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK w postaci wyczerpania drogi prawnej, do której dochodzi w momencie uzyskania przez skarżącego prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji, wydanego po rozpatrzeniu wniesionego środka zaskarżenia.

3. W analizowanej sprawie skarżący nie spełnił wskazanego wyżej podstawowego wymogu formalnego związanego z procedurą wniesienia skargi konstytucyjnej, tj. nie uzyskał ostatecznego orzeczenia opartego na zaskarżonym przepisie.

Z uzasadnienia rozpatrywanej skargi konstytucyjnej wynika, że skarżący wiąże zarzut naruszenia prawa do sądu z brakiem możliwości zaskarżenia postanowienia Sądu Okręgowego w K. VIII Wydział Penitencjarny i Nadzoru nad Wykonaniem Orzeczeń Karnych z 8 września 2020 r. (sygn. akt [...]), wskazanego jako ostateczne orzeczenie w sprawie, w związku z którą została wniesiona skarga konstytucyjna. Wskazał on bowiem, że postanowienie to, ze względu na brzmienie art. 7 § 5 k.k.w., nie podlegało zaskarżeniu. Zgodnie z art. 7 § 5 k.k.w. po rozpoznaniu skargi sąd orzeka o utrzymaniu w mocy, uchyleniu albo zmianie zaskarżonej decyzji; na postanowienie sądu zażalenie nie przysługuje.

W dotychczasowym orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego utrwalił się pogląd prawny, wedle którego, gdy przedmiotem skargi konstytucyjnej jest przepis nieprzewidujący w danym przypadku środka odwoławczego, należy mimo to wnieść środek zaskarżenia, aby uzyskać rozstrzygnięcie o jego odrzuceniu (pozostawieniu bez rozpoznania), wydane w oparciu o normę prawną, która wyłącza możliwość zaskarżenia orzeczenia (zob. m.in. postanowienia TK z: 21 czerwca 2010 r., sygn. Ts 243/09, OTK ZU nr 6/B/2010, poz. 454; 11 grudnia 2015 r., sygn. Ts 253/15, OTK ZU B/2016, poz. 378; 2 lutego 2016 r., sygn. Ts 184/15, OTK ZU B/2016, poz. 159 oraz 5 kwietnia 2017 r., sygn. Ts 222/16, OTK ZU B/2017, poz. 81). Stanowisko to zostało zaaprobowane w postanowieniu pełnego składu TK z 10 marca 2015 r., sygn. SK 65/13 (OTK ZU nr 3/A/2015, poz. 35) i wiąże Trybunał w obecnym składzie stosownie do art. 37 ust. 1 pkt 1 lit. e *in fine* u.o.t.p.TK.

W świetle powołanego wyżej orzecznictwa Trybunału skarżący – przed wystąpieniem ze skargą konstytucyjną – zobowiązany był zatem wnieść zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego w K. z 8 września 2020 r. w celu wyczerpania drogi prawnej i uzyskania ostatecznego orzeczenia wydanego w oparciu o zaskarżony w skardze przepis nieprzewidujący środka odwoławczego. Z treści skargi konstytucyjnej wynika, że skarżący, kwestionując brak możliwości zaskarżenia tego postanowienia, nie zainicjował postępowania odwoławczego złożonym zażaleniem.

W związku z powyższym Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że skarżący nie dysponuje ostatecznym orzeczeniem w sprawie, rozstrzygającym o braku możliwości wniesienia środka zaskarżenia od postanowienia Sądu Okręgowego w K. z 8 września 2020 r. Skarżący nie wyczerpał drogi prawnej w sprawie, w związku z czym nie uzyskał ostatecznego orzeczenia opartego na kwestionowanym przepisie k.k.w., który zgodnie z zarzutem sformułowanym w *petitum* skargi konstytucyjnej „uniemożliwia zaskarżenie rozstrzygnięcia sądu penitencjarnego i poddania go kontroli instancyjnej, ograniczając tym samym drogę do sądu”.

Niespełnienie powyższej przesłanki stanowi samodzielną podstawę odmowy nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

Biorąc powyższe pod uwagę, Trybunał Konstytucyjny, na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p.TK, postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK skarżącemu przysługuje prawo do wniesienia zażalenia na postanowienie o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej w terminie 7 dni od dnia jego doręczenia.